

AZƏRBAYCANDA MƏŞĞULLUQ ÜZRƏ NƏTİCƏLƏR

WORLD BANK GROUP

Azərbaycan İnsan Kapitalı Forumu
19-21 dekabr, 2018-ci il

Gündəlik

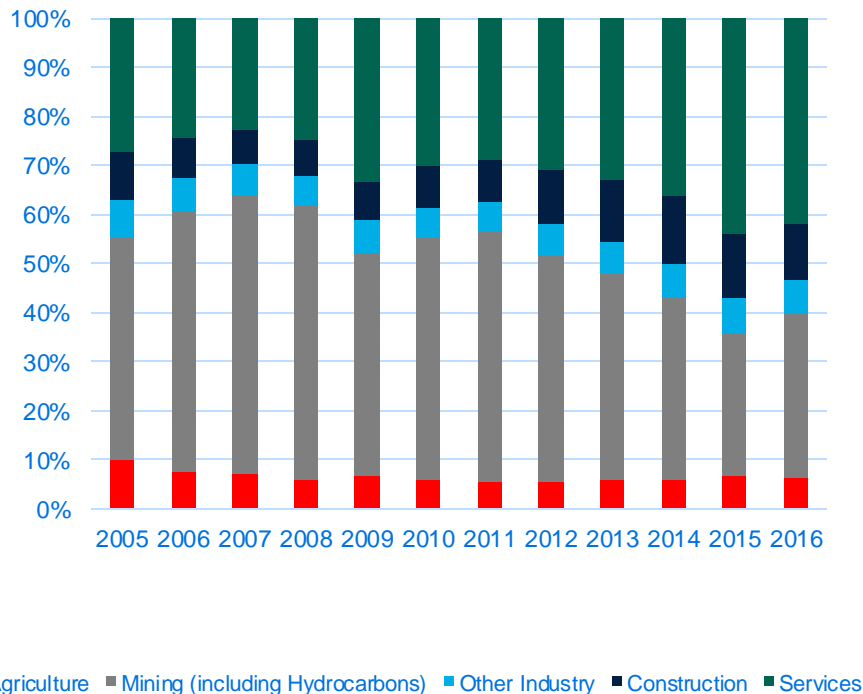
- Məşğulluq və struktur tranformasiyası
- Əmək təchizatı
- Əməyə tələb
- Təvsiyələr

Gündəlik

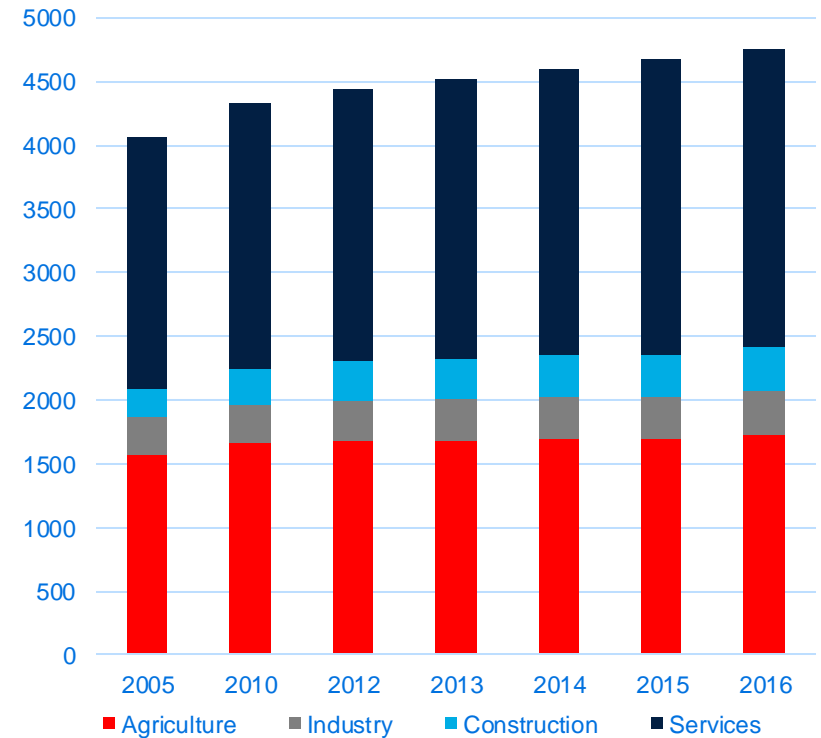
- Məşğulluq və struktur tranformasiyası
- Əmək təchizatı
- Əməyə tələb
- Tövsiyələr

Azərbaycan iqtisadiyyatı karbohidrogenlərdən asılı olaraq qalmaqdadır, lakin əsas məşğulluq kənd təsərrüfatı və xidmətlər sahəsindədir

(a) ÜDM-in sektoral tərkibi, nominal

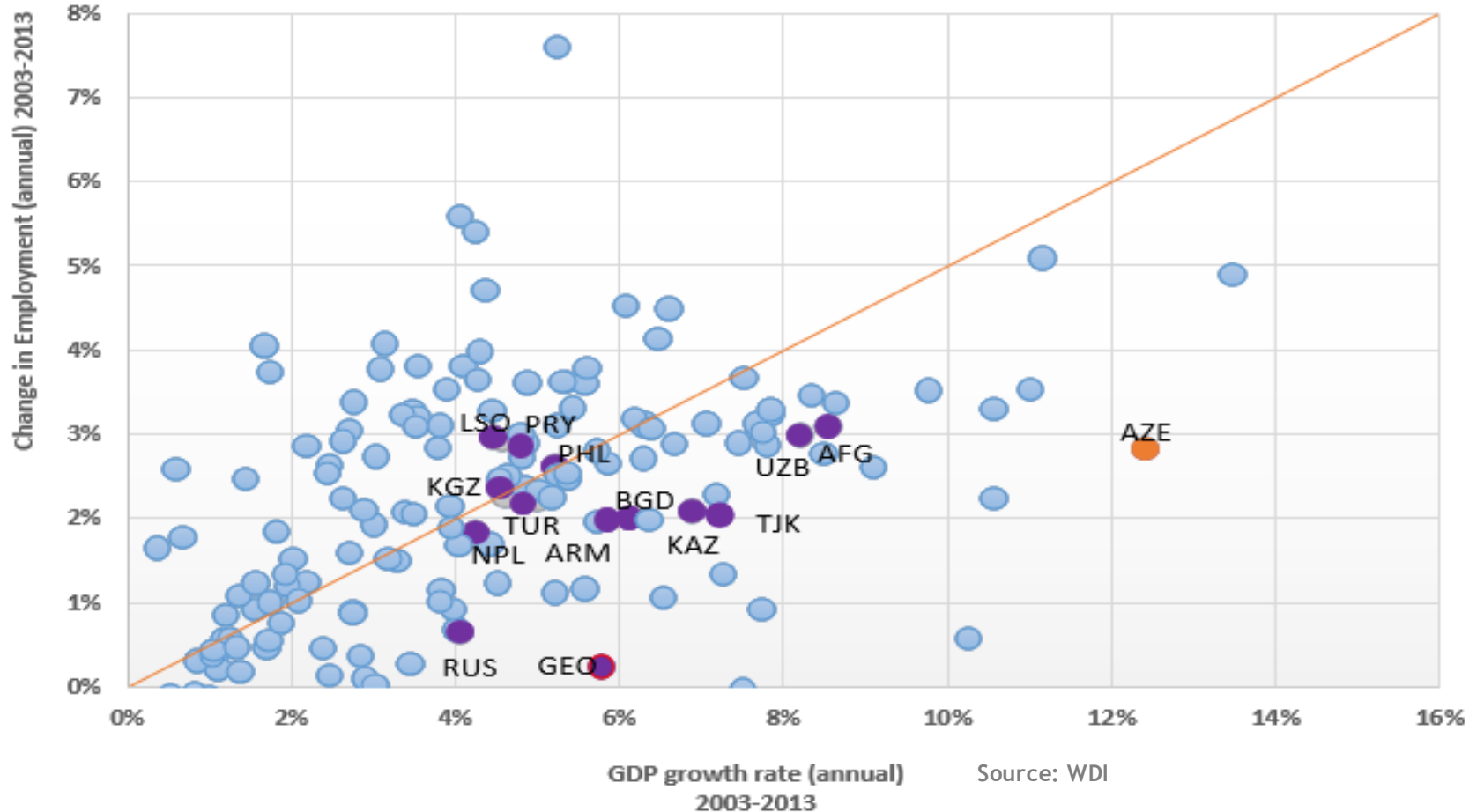
(b) Sektor üzrə cəmi məşğulluq, minlərlə

Mənbə: Statistika Komitəsi

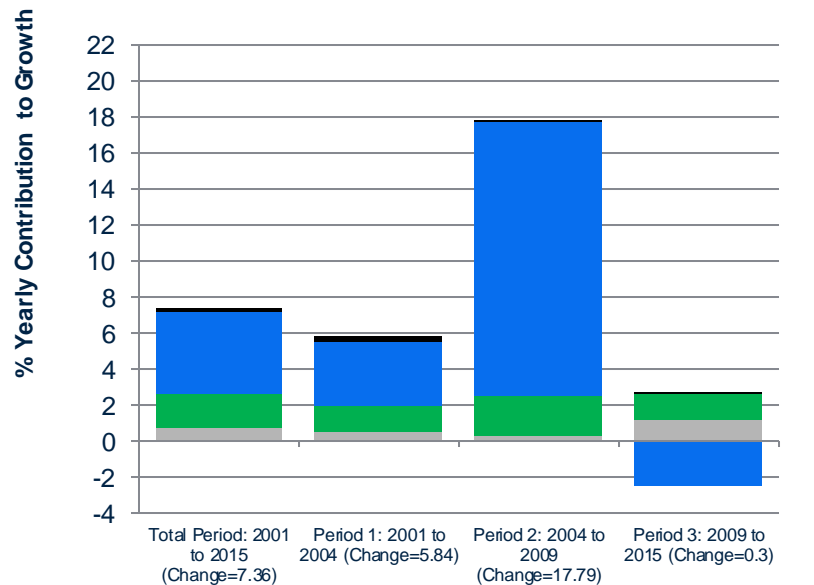
Azərbaycanda iş yerlərinin yaradılması iqtisadi inkişaf səviyyəsi ilə uzlaşmır

Məşğulluq və ÜDM arasında bağlılı

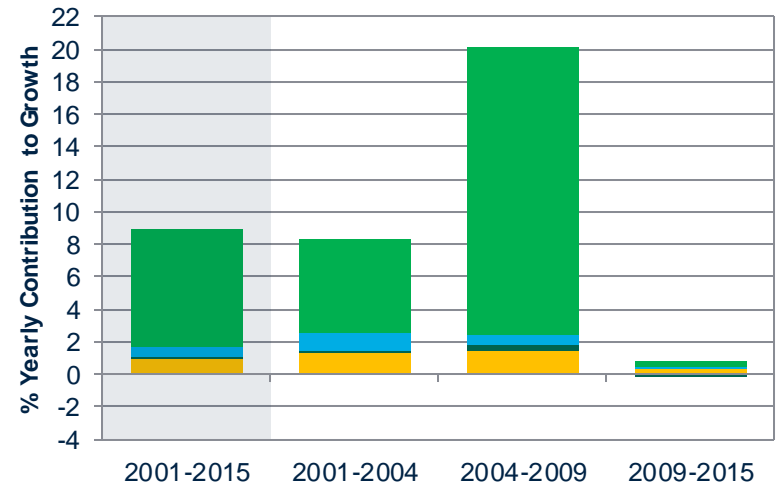

Struktur üzrə transformasiya çox ləng baş verir və bir çox işçilər aşağı məhsuldarlı kənd təsərrüfatında çalışırlar

(a) adambaşına düşən ÜDM-in artımına sektoral töhfə

(b) ÜDM-in adambaşına artımının ayrılması

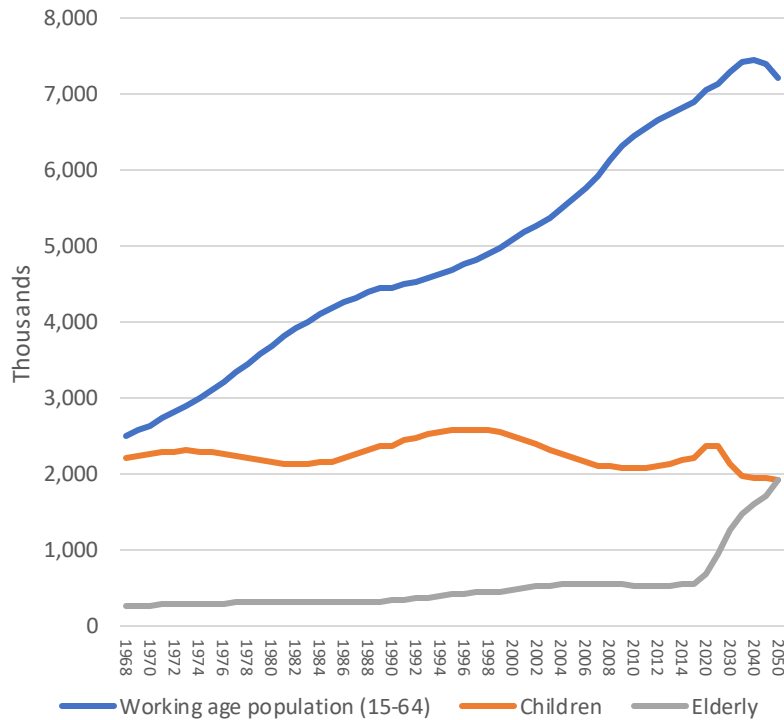
■ Agriculture ■ Industry ■ Services etc. ■ Intersectoral Shift

■ Productivity ■ Participation Rate ■ Employment Rate ■ Demographic Change
■ Total Period

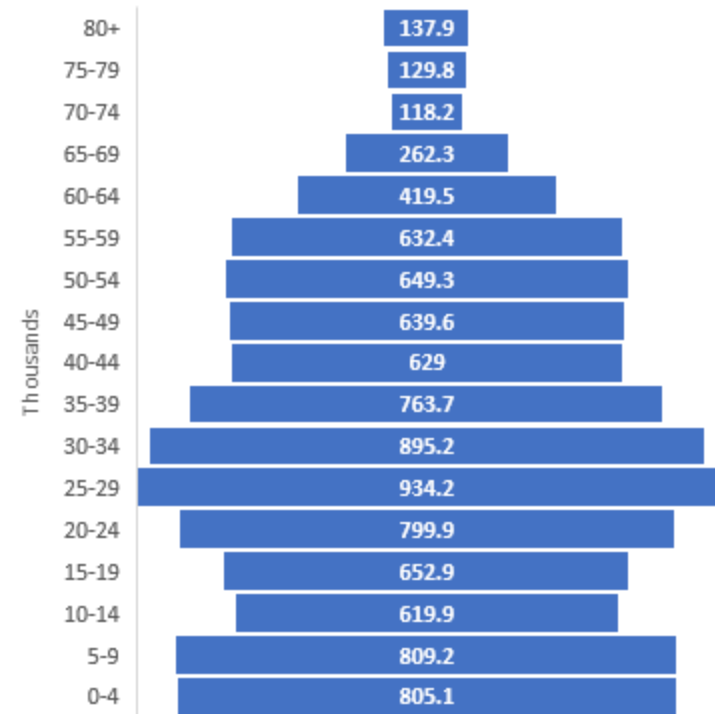
Mənbə: Statistika Komitəsi

Azərbaycan gənclərdən yaşlı cəmiyyətə demoqrafik keçid astanasındadır

(a) Azərbaycan əhalisinin təkamülü

(b) 2018 əhali piramidası

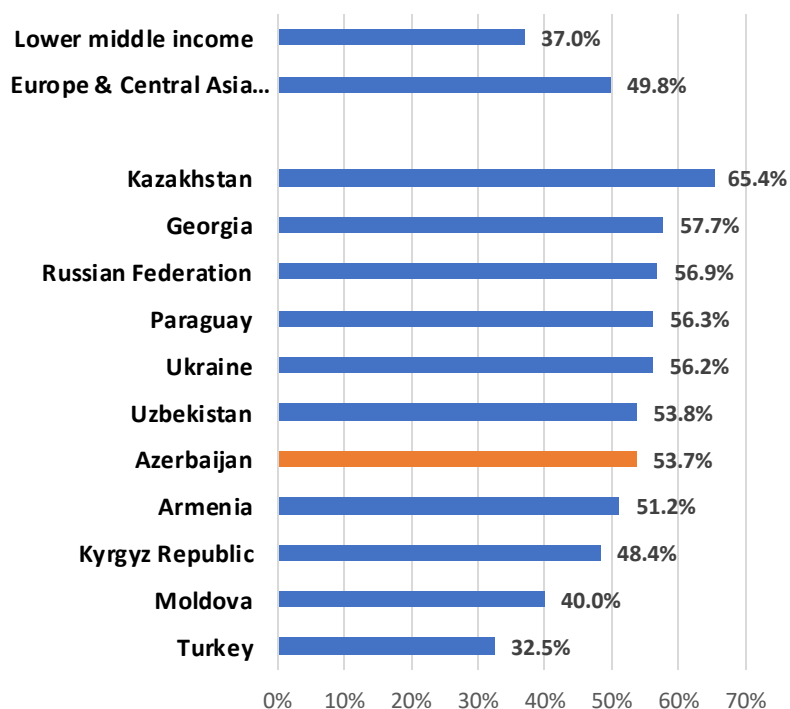
Mənbə: Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Əhali Fondu və Dövlət Statistika Komitəsi

Gündəlik

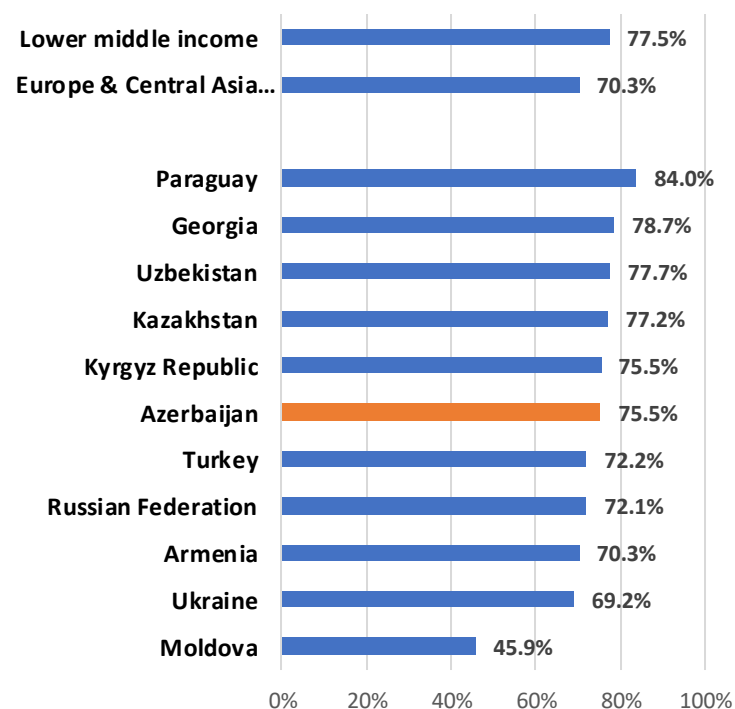
- Məşğulluq və struktur transformasiyası
- Əmək təchizatı
- Əməyə tələb
- Təvsiyələr

Aşağı qadın işçi qüvvəsinin olması narahatlıq doğurur

(a) Qadın işçi qüvvəsinin iştirakı

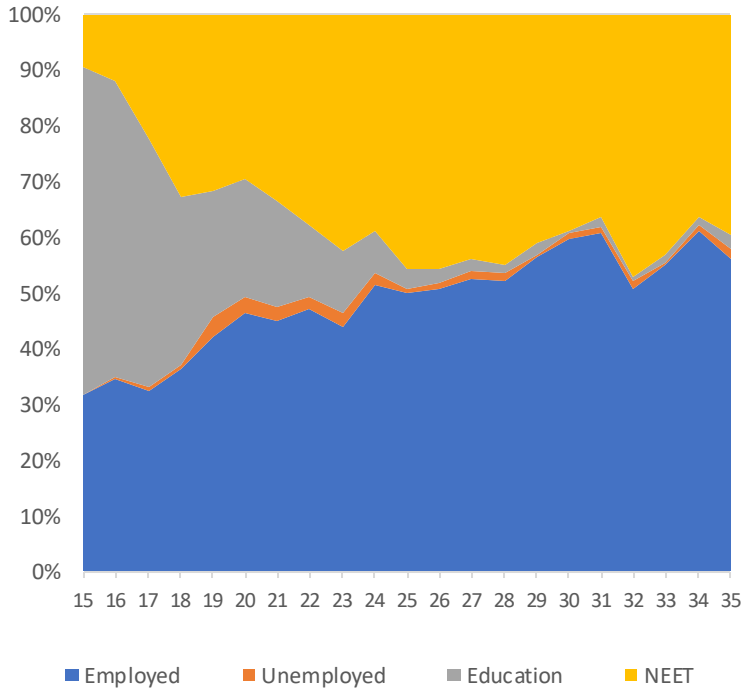
(b) Kişi işçi qüvvəsinin iştirakı

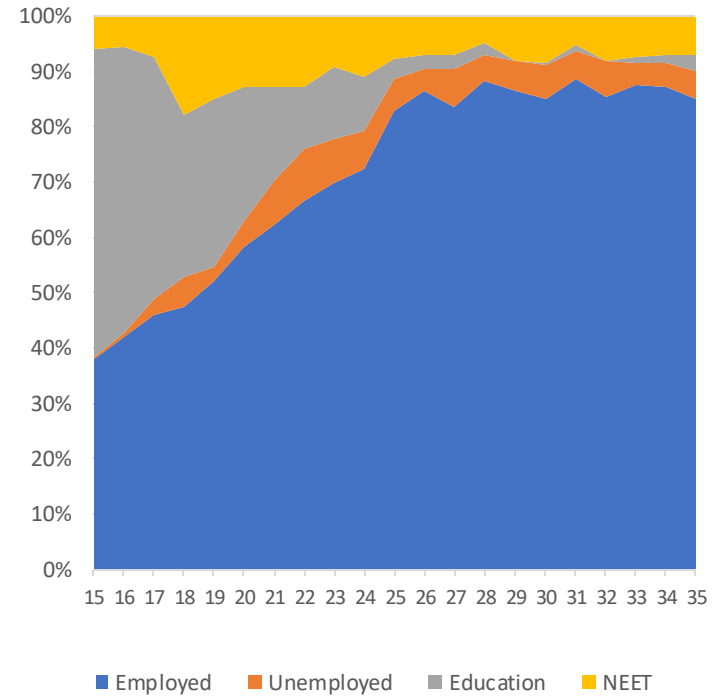
Mənbə: AMSSW 2015-ə əsaslanan Dünya İnkişafı göstəriciləri və müəllif hesablamaları

Gənclər əmək bazarına daxil olan zaman ciddi problemlərlə üzləşirlər və bir çox gənc qadınlar məşğulluq, təhsil və təlimə cəlb olunmayıblar (NEET)

(a) Məktəbdən İşə Keçid, Qadınlar, 15-35 yaşlarda, 2015

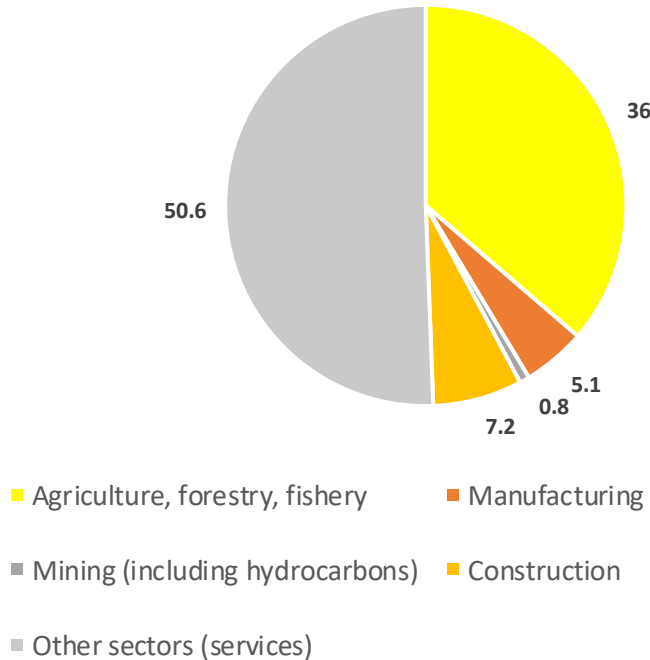
(b) Məktəbdən İşə Keçid, Kişilər, 15-35 yaşlarda, 2015

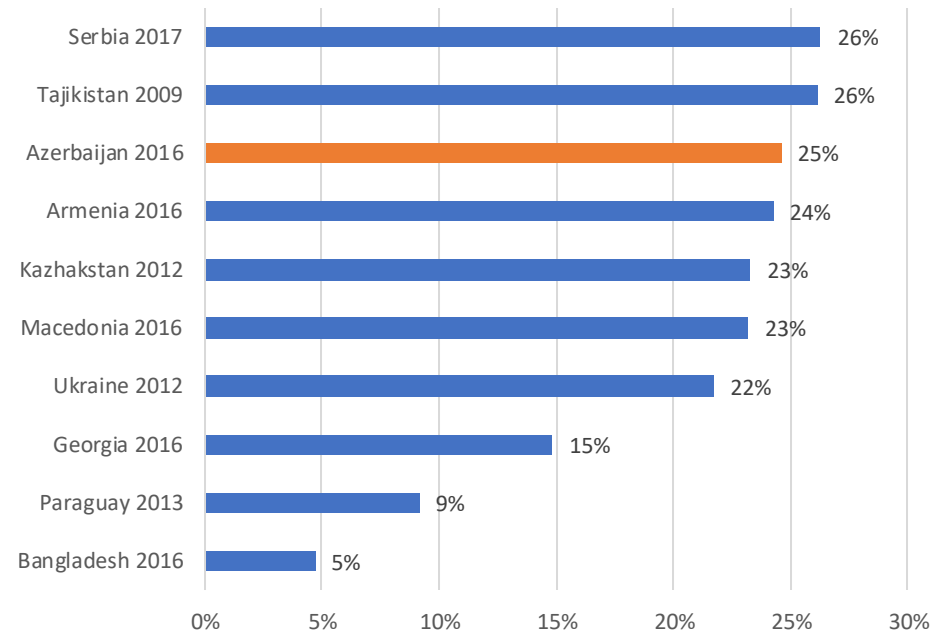
Mənbə: AMSSW 2015 əsası Dünya Bankı heyətinin hesablamaları

Çox sayda insan kənd təsərrüfatında və dövlət sektorunda çalışır

(a) Məşğullüğün sektor üzrə payı

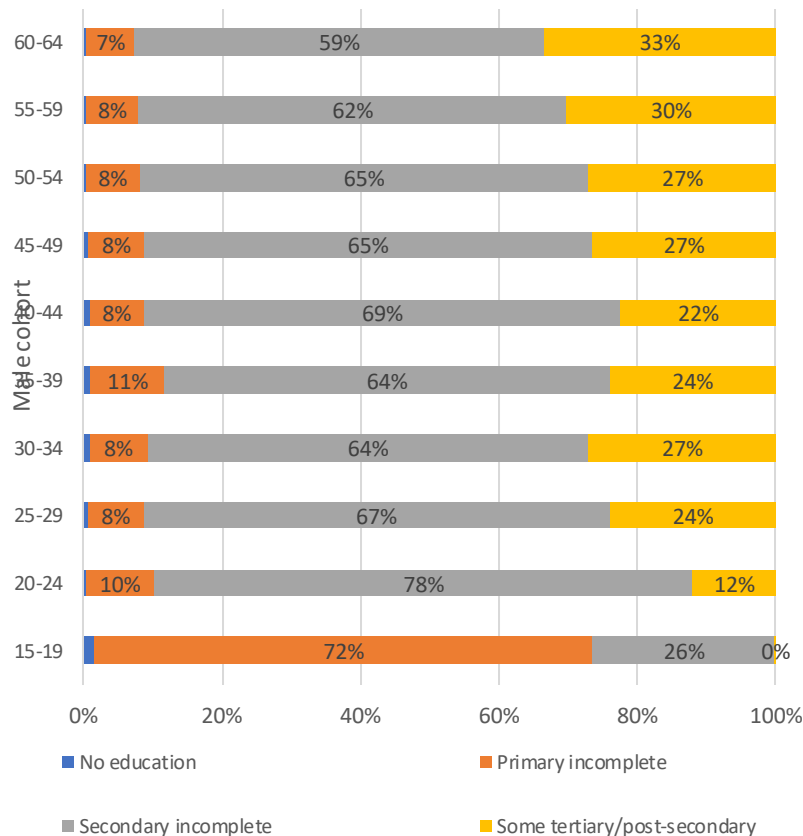
(b) İctimai məşğulluq, cəmi faizlə

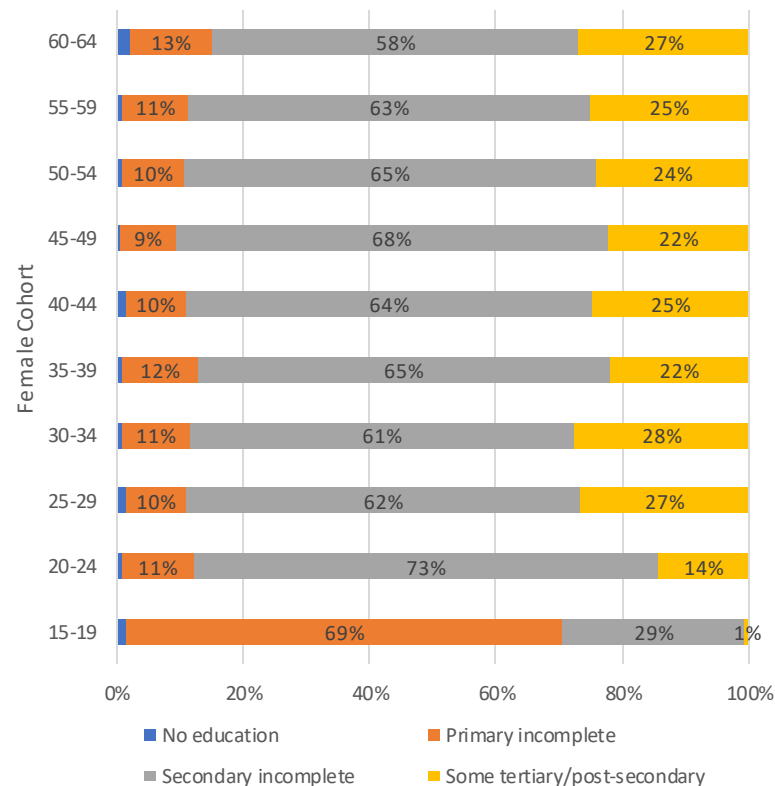
Mənbə: AMSSW 2015 əsaslı Dünya Bankı heyətinin hesablamaları

Azərbaycanda işçi qüvvəsinin orta təhsilə geniş çıxışı olsa da ali təhsilə qəbul aşağı səviyyədədir

(a) Təhsil səviyyəsi, kişilər

(b) Təhsil səviyyəsi, qadınlar

Mənbə: AMSSW 2015 əsaslı Dünya Bankı heyətinin hesablamaları

Gündəlik

- Məşğulluq və struktur transformasiyası
- Əmək təchizatı
- Əməyə tələb
- Tövsiyələr

Şirkətlər ixtisaslı universitet məzunlarına olan tələbi qarşılamaqda çətinliklərin olmasını qeyd edir

- Şirkətlər üçün (STEM üzrə) dərəcə tələb edən uyğun namizədlərin tapılmasında çətinliklərin olması bildirilir
 - Ölkə üzrə kənd təsərrüfatı mütəxəssisləri yetişdirən bir universitet. Onun tədrisi tez-tez köhnəlmiş kimi qəbul edilir
 - Yerli universitetlər yetərincə təlim keçmiş proqram mühəndisləri hazırlamadığı üçün bəzi ixtisaslaşmış İKT məsələləri tez-tez xarici işçilər tərəfindən həyata keçirilir
- Qeyri STEM sahələri üçün ixtisaslı kadrların çatışmazlığı bir o qədər də ağır deyil, firmalar, eyni zamanda, digər sektorlarda da ixtisaslı işçilərin olmaması vurğulanır
 - məs., kənd yerlərində ali təhsil və ya peşə təhsili olan və Bakıdan kənar şəhər yerlərində işçilər tapmaq çətinidir

İşlə bağlı bacarıqların çatışmazlığı beyin axını ilə daha da güclənir

- Müxtəlif sahələrdə şirkətlər ixtisaslı gənc Azərbaycanlıların beyin axını ilə bağlı məlumatlar verirlər
 - Bu fenomen xüsusilə İKT sektorunda çox sayda məzunların yerli işçi bazarında bir neçə il iş təcrübəsi qazandıqdan sonra, xaricdə iş imkanları axtarmağa getməsi ilə göstərir
 - İKT sektorunda firmalarla məsləhətləşmələr göstərir ki, İKT məzunlarının sayının son dövrdə artması yalnız yerli əmək bazarı üçün məhdud mənfəətlərə çevrilmişdir, çünki bu məzunların bir qismi ölkəni tərk edir.

Şirkətlərin böyüməsinə və iş yerlərinin yaradılmasına təsir edən məhdudiyyətlər arasında maliyyəyə və ixrac bazarlarına çıxış yer alır

- Bank kreditləri üçün yüksək faiz dərəcəsi və subsidiyalaşdırılmış kreditlərin məhdud mövcudluğu ilə bir çox firma maliyyə əldə etməkdə çətinliklərin olmasını bildirir.
 - Bu xüsusilə, bank kreditləri tez-tez az inkişaf etmiş kapital bazarlarının mühitində yeganə maliyyə mənbəyi olan KOM-lar üçün daha düzgündür
- Azərbaycanın ticarət qaydaları və vergiləri ixracın artması və yerli firmaların potensial global bazarlara daxil olması üçün inkişaf etdirilə bilər

Gündəlik

- Məşğulluq və struktur transformasiyası
- Əmək təchizatı
- Əməyə tələb
- Təvsiyələr

İslahatlar/siyasət fəaliyyətləri üçün təkliflər

- Investisiya və Biznes Mühiti
- Təhsil və Bacarıqlar
- Fəal Əmək Bazarı Siyasətləri və Proqramlar
- Gender bərabərliyi və qadın əmək gücünün iştirakı
- Miqrasiya Siyasətləri
- Məlumat və ölçü

1. Investisiya və Biznes Mühiti

- Azərbaycan öz biznes mühitinin yaxşılaşdırılmasında əhəmiyyətli irəliləyişlərə nail olmuşdur. Azərbaycan 2006-cı ildə biznes mühiti üzrə göstəricidə 175 ölkə arasında 99-cu, 2019-cu ildə 190 ölkə arasında 25-ci yerə irəliləmişdir.
-Lakin, ölkədə aşağıda qeyd olunan maneələr mövcuddur
 - Sərhədlər arası ticarət (84-cü)
 - Elektrik enerjisi (74-cü)
 - Tikinti icazələrinin alınması (61-ci)
- KOB-lar üçün maliyyəyə çıxışının təkmilləşdirilməsi digər bir əsas məsələdir

2. Təhsil və bacarıqlar

- Ümumilikdə təhsilin keyfiyyəti, xüsusilə də ali təhsilə çıxış imkanları narahatlıq doğurur
 - STEM mövzularında ali təhsil təchizatı və keyfiyyətini artırmaq
 - İşəgötürənlərlə əməkdaşlığı gücləndirmək və əmək bazarının ehtiyaclarına daha yaxşı cavab vermək üçün peşə təhsili islahatı
- Məzunların sayını artırmaq və özəl sektorun iştirakını artırmaq üçün universitetin qəbul prosedurlarını təkmilləşdirmək

3. Fəal Əmək Bazarı Siyasətləri və Proqramlar

- Hal-hazırda, vakansiyaların yalnız nisbətən kiçik hissəsi NES-də qeydiyyatdan keçib – NES-də qeyd olunan vakansiyalar adətən aşağı əmək haqqı olan vərdişlər olmayan və ya məhdud olan işçilər üçün nəzərdə tutulub
 - Vakansiyaları NES-də qeyd etməyə stimullaşdırmaq üçün işəgötürənlər ilə əməkdaşlığı artırmaq
 - İşsizlərin profillərinin müəyyən edilməsi metodlarını təkmilləşdirmək və kifayət qədər uyğun xidmətlər təmin etmək
 - Təlimlərin sayını artırın və bunu digər fəalliq tədbirləri ilə əlaqələndirin

4. Gender bərabərliyi və qadın əmək gücünün iştirakı

- Azərbaycanda qadınlar və kişilər arasında iqtisadi fəaliyyət səviyyəsində 20 faizlik boşluq mövcuddur ki, bu o deməkdir ki, ölkə işçi qüvvəsinin tam potensialını istifadə etmir.
 - Analiq ilə əlaqədar qadınlar üçün əmək bazarının çatışmazlığını azaltmaq üçün siyasətləri təqdim edir (məs. Məktəbəqədər təhsilin genişləndirilməsi)
 - Qadınların əmək bazarında iştirakına şərait yaratmaq üçün sərbəst iş imkanlarının təşviqi

5. Miqrasiya siyasətləri

- Yüksək təhsilli məzunların və peşəkarların miqrasiyası bacarıq çatışmazlığını artırır
 - Diaspora üzvləri tərəfindən bilik transferi və investisiyanın təşviqi üçün səylər göstərmək
 - Azərbaycanlı tələbələrin təhsil aldıqdan sonra ölkəyə qayıdaraq ölkədə çalışması və növbəti nəslin təliminə cəlb olunmasını stimullaşdıran proqramların təqdim olunması.

6. Məlumat və Ölçü

- “**Nə ölçülmürsə o idarəolunmur**” idarəetmə elminin həqiqətlərindən biridir
- Dəlillərə əsaslanan siyasətin hazırlanması, performansın ölçülməsi, sərvətlərin səmərəli istifadəsinə yönəldilməsi və monitoring və qiymətləndirmə üçün dəqiq və zamanında məlumatların olması önəmlidir.
- Azərbaycanda əmək bazarının inkişafını qiymətləndirmək üçün istifadə olunan göstəricilər zəifdir. Ev təsərrüfatı, əmək qüvvəsi, və müəssisə sorğuları kimi əmək təchizatı və əməyə tələb kritik səviyyədədir.
- Azərbaycan əhəmiyyətli investisiyalar edir və dövri məlumatların toplanmasını həyata keçirir, lakin son istifadəçilər üçün məlumatlar əhəmiyyətli dərəcədə məhduddur

Təşəkkür edirəm!